

O B E Ž N Í K

Vírusová hepatitída typu A

Pôvodca nákazy:

Vírusový zápal pečene typu A, ľudovo zvaný žltáčka, je infekčné ochorenie pečene, ktoré vyvoláva **vírus hepatitídy typu A**. Vlastnosti tohoto vírusu, ako odolnosť voči chladu a vyšším teplotám, niektorým kyselinám, schopnosť existovať mimo tela človeka (v potravinách, vo vode, pôde, na znečistených predmetoch a pod.), mu umožňujú sa rýchlejšie šíriť.

Spôsob prenosu nákazy:

K nákaze môže dôjsť **priamym kontaktom s chorým človekom**. Tento prenáša choroboplodné zárodky na zdravých ľudí svojimi znečistenými rukami po použití WC, nakoľko tento vírus sa prenáša do vonkajšieho prostredia vylúčenou stolicou a močom.

Nepriamo sa táto nákaza šíri, napr. **potravinami** (pred konzumáciou tepelne neupravenými, resp. nedostatočne tepelne spracovanými), **vodou, spoločnou bielizňou či rôznymi predmetmi** (školské pomôcky, predmety v spoločných stravovacích zariadeniach a pod.), **na ktoré preniesol nákazu chorý jedinec neumytými rukami**. Takýmito cestami sa najľahšie šíri nákaza v školských kolektívoch, na pracoviskách, v rodine, kde je blízky kontakt ľudí.

Priebeh ochorenia:

Obdobie od vniknutia choroboplodných zárodkov do organizmu, t. j. **od nákazy až po objavenie sa prvých príznakov choroby trvá 15 – 50 dní (v priemere 30 dní)**. Ide o tzv. inkubačnú dobu. V tomto štádiu niet vonkajších príznakov choroby, avšak vírus sa vo zvýšenej miere dostáva z tela nakazeného človeka von stolicou, močom, čo je nebezpečné z hľadiska šírenia nákazy.

Prechod z inkubačnej doby do akútneho štádia choroby je postupný. **Počiatkové príznaky ochorenia, v trvaní 1 – 2 týždňov, nie sú vždy rovnaké**. Niekedy je to nechutenstvo, zvracanie, hnačka alebo iné tráviace ťažkosti, inokedy horúčka, bolesti hlavy, kĺbov, svalstva ako pri chrípke. V každom prípade sa však začiatok ochorenia prejaví celkovou únavou a skleslosťou. Postupne pribudnú ďalšie prejavy, ako tlak v hornej časti brucha – pod pravým rebrovým oblúkom, kde je uložená pečeň, ďalej nádcha, kašeľ, zápal horných dýchacích ciest.

Ďalšie obdobie, ktoré trvá asi mesiac sa najvýraznejšie prejavuje žltáčkou, teda žltým sfarbením očného bielka, pokožky a mäkkého podnebia v ústach. Avšak vyskytujú sa aj také formy, pri ktorých ochorenie prebieha bez žltého sfarbenia. Stolica je v tomto štádiu sivožltá až sivobiela a moč tmavo sfarbený.

Opatrenia na zabránenie šírenia nákazy:

Ak chceme predísť nákaze, resp. zabrániť jej šíreniu, **treba dôsledne dbať na osobnú hygienu**:

- umývať ruky pred jedlom, po použití WC, pri každom kontakte s vonkajším prostredím (hromadná doprava, školy, pracoviská a pod.);
- používať len vlastné osobné hygienické potreby, napr. uterák (ten pravidelne vymieňať) a iné;
- dbať na hygienickú prípravu potravín a hygienu stolovania;
- dbať na hygienu prostredia, v ktorom žijeme (doma, v škole, na pracoviskách a pod.);
- starostlivo si všímať príznaky u seba i iných a pri podozrení na nové ochorenie vyhľadať okamžite lekára.

OČKOVANIE –

ochrana minimálne na 10 rokov

Účinná metóda liečby vírusovej hepatitídy typu A (skr. VHA) prakticky neexistuje (ordinuje sa pokoj na lôžku a diéta), preto **prevenciu očkovaním považujú mnohí odborníci za najspoľahlivejší spôsob, ako tomuto riziku predísť**.

Očkovanie proti infekčnej žltáčke typu A sa odporúča osobám, ktoré sú vystavené riziku tejto infekcie, napr. pri výskyte VHA vo vašom okolí, pri nedostatočnej osobnej hygiene, resp. celkovej hygiene prostredia, pri cestovaní do cudziny s nižším hygienickým štandardom (napr. celá Afrika, Stredná a Južná Amerika, ázijské štáty, oblasť krajín Stredomoria a Balkánskeho polostrova), a ďalej osobám s rizikovým správaním, t. j. drogovým závislým, homosexuálom, sexuálne promiskuitným.

Zvekového hľadiska je najvyššia chorobnosť na VHA u detí predškolského a školského veku, a to hlavne na jeseň a v zime.

Jediná spoľahlivá ochrana je očkovanie. Dnes už je k dispozícii očkovanie, ktoré súčasne chráni pred infekciou hepatitídy typu A aj B v jednej injekcii. Podľa základnej očkovacej schémy, aplikujú sa tri dávky v intervale 0., 1., a 6. mesiaca. Pre dlhodobú ochranu je nevyhnutné podať všetky dávky.

Podrobnejšie informácie o očkovaní môžete získať u svojho praktického lekára alebo na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, na Odbore epidemiológie, Ipeľská 1 (tel. č.: 055/7860 164).

Zostavili: MUDr. Oľga Mináriková
RNDr. Eva Schnitzerová

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom
v Košiciach, Ipeľská 1, 040 11 Košice
(reedícia, I. 2023)